

แรงจูงใจและบทบาทของพ่อแม่เพื่อสร้างความรักการอ่านในเด็กเล็ก

ชฎารัตน์ เสงษ์ฎีกุล

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

Corresponding author: chadarat.hen@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

การอ่านเป็นพื้นฐานของชีวิต และเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในด้านต่าง ๆ งานวิจัยจำนวนมากได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกในด้านการอ่านกับการประสบความสำเร็จในการเรียนและการประกอบอาชีพ จึงเป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่พ่อแม่ควรพยายามส่งเสริมให้เด็กเกิดความรักการอ่านตั้งแต่เด็กปฐมวัย อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ว่าเด็กทุกคนจะพัฒนาความรักการอ่านขึ้นมาได้เอง และการโน้มน้าวให้เด็กปฐมวัยเห็นความสำคัญของการอ่านอาจเป็นเรื่องยาก พ่อแม่จึงควรมีบทบาทเชิงรุกเพื่อจูงใจเด็กให้สนใจการอ่าน แต่เหตุผลหรือตัวแปรใดที่ทำให้ความพยายามของพ่อแม่และคุณภาพในการจูงใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านกับเด็กจึงแตกต่างกันในแต่ละครอบครัว บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนการศึกษาและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทของพ่อแม่และความสำคัญของการอ่าน ทฤษฎีแรงจูงใจซึ่งขับเคลื่อนการกระทำของบุคคล ทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ ซึ่งมีอิทธิพลต่อบทบาทและวิธีการของพ่อแม่ที่จะทำให้เด็กเกิดความรักการอ่าน การศึกษาในบทความนี้ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของพ่อแม่และมุมมองการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ ทำให้บทบาท พฤติกรรม วิธีการ ความพยายาม และคุณภาพในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านของพ่อแม่แตกต่างกัน พ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการจูงใจนักอ่านเด็ก เมื่อเด็กเกิดแรงจูงใจในการอ่านเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้เด็กสามารถกำกับการอ่านได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องถูกบังคับ

คำสำคัญ : 1. แรงจูงใจ 2. การคาดหวังความสำเร็จ 3. คุณค่าของงาน 4. การอ่าน

Motivation and parents' roles in cultivating a love for reading in young children

Chadarat Hengsadeekul

National Institute for Child and Family Development, Mahidol University,

Nakhon Pathom 73170, Thailand

Corresponding author: chadarat.hen@mahidol.ac.th

Abstract

Reading is a fundamental aspect of life and a cornerstone of success in various domains. Numerous research studies have shown a positive correlation between reading and success in education and careers. Therefore, it is worthwhile for parents to instill a love for reading in children from an early age. However, not all children can naturally develop an affinity for reading, and instilling the importance of reading in young children can be challenging. Thus, parents play a proactive role in nurturing children's reading habits. Yet, the reasons or variables that contribute to parental efforts and the quality of their involvement in reading activities with children can vary among families. This article aims to review diverse research on parents' role and the significance of reading. It also delves into motivation theories that drive individual actions, encompassing expectancy theory and valence theory. These theories influence the roles and strategies parents employ to foster a love for reading in children. The article also highlights that parental motivation is related to parental expectations and perspectives on the value of their actions. These factors influence parental roles, behaviors, strategies, efforts, and the quality of their participation in reading activities. Parents' involvement is crucial in motivating young readers. As children develop an intrinsic motivation to read, they become more capable of self-regulating their reading habits without coercion.

Keywords: 1. Motivation 2. Expectancy of success 3. Task value 4. Reading

บทนำ

“There is more treasure in books than in all the pirate’s loot on treasure island.”

“ในหนังสือมีขุมทรัพย์มากกว่าสมบัติของโจรสลัดที่เกาะมหาสมบัติ”

(คำกล่าวของ วอลเตอร์ อีเลียส ดิสนีย์ หรือที่รู้จักในนามวอลท์ ดิสนีย์)

(ค.ศ. 1901-1966)

คำกล่าวดังกล่าว ทำให้เห็นมุมมองของบุคคลที่ประสบความสำเร็จที่สุดคนหนึ่งในโลกว่าการอ่านเปรียบเสมือนขุมทรัพย์ช่วยเพิ่มความถี่ในการเปิดโลกแห่งโอกาสและความสำเร็จในอนาคต

พ่อแม่ทุกคนย่อมอยากให้บุตรหลานของตนมีอนาคตที่ดี มีโอกาสทางการศึกษา มีอาชีพการงานที่ดีซึ่งเอื้อต่อสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้น บทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของพ่อแม่ต่อการสร้างความสำเร็จของเด็ก คือ การส่งเสริมการอ่านในเด็ก เพราะการอ่านคือกุญแจสู่ความสำเร็จในชีวิต (Zimmerman, 2012) การอ่านเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพ ช่วยสร้างอาวุธความคิดและเปิดประตูสู่ออนาคต อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าเด็กทุกคนจะพัฒนาความรักการอ่านขึ้นมาได้เอง (Esquith, 2007)

งานวิจัยพบว่า การอ่านทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและด้านอื่น ๆ (Logan, Medford, & Hughes, 2011; Horbec, 2012; Vasylenko, 2017; Stephanou & Doukeridou, 2020) พ่อแม่คือครูคนแรกของลูกและเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในด้านต่าง ๆ ของเด็ก (Li, 2007; Mannion & Walker, 2016; Stephanou & Doukeridou, 2020) พฤติกรรมและบทบาทของพ่อแม่มีส่วนสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ในด้านการอ่านและการสร้างแรงจูงใจการอ่านในเด็ก (Baker, 2003; Silinskas, Sénéchal, Torppa, & Lerkkanen, 2020) ความพยายาม ความคงทนของพฤติกรรม การอุทิศเวลาและกำลังของพ่อแม่เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่พอใจเป็นผลมาจากแรงจูงใจ (Ambrose, Bridges, DiPietro, Lovett, & Norman, 2010)

การศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจ ทำให้เข้าใจเหตุผลที่แต่ละบุคคลมีความคงทนของพฤติกรรมแตกต่างกัน เหตุผลใดบางบุคคลจึงมีความพยายามเพื่อทำงานบางอย่างให้สำเร็จ ส่วนการศึกษาทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ สามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยทั้งสองนี้ส่งผลต่อแรงจูงใจ พฤติกรรมและวิธีการ ซึ่งการลงมือทำอาจไม่เกิดขึ้นหากไม่มีการคาดหวังความสำเร็จหรือการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ ดังนั้น การสร้างความรักการอ่านในเด็ก แรงจูงใจของทั้งพ่อแม่

และลูกจึงเป็นเรื่องสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของพ่อแม่และมุมมองการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนการศึกษาและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ 1) บทบาทของพ่อแม่และความสำคัญของการอ่าน เพราะการอ่านมีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเด็กในด้านอื่น ๆ 2) ทฤษฎีแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรม 3) ทฤษฎีการคาดหวังความสำเร็จและการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ ซึ่งมีอิทธิพลต่อบทบาทและวิธีการของพ่อแม่ที่จะทำให้เด็กเกิดความรักการอ่าน

อนึ่ง พ่อแม่ในบทความนี้หมายถึงผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก เด็กในที่นี้หมายถึงเด็กปฐมวัย เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย (Vasylenko, 2017; Silinskas et al., 2020) ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะเกิดประโยชน์แก่ครอบครัว โรงเรียน และนักการศึกษา เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจการสร้างแรงจูงใจ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวิธีในการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ เพื่อสร้างแรงจูงใจการอ่านในเด็กและนำมาซึ่งความสำเร็จในด้านอื่น ๆ ของเด็กเพื่อโอกาสในวันข้างหน้า

บทบาทพ่อแม่และการอ่าน

บทบาทพ่อแม่

พ่อแม่คือครูคนแรกของลูกและมีอิทธิพลต่อลูก เนื่องจากเป็นผู้ให้การสนับสนุนทางอารมณ์ และสนับสนุนทางเศรษฐกิจ พ่อแม่จึงมักเป็นผู้ทำการกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจ การเรียนรู้ของเด็กโดยเฉพาะเด็กปฐมวัย การศึกษาพบว่าพ่อแม่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเด็ก (Soratana, Ratana-Ubol, & Kimpee, 2021)

การศึกษาในงานวิจัยต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของเด็ก (Li, 2007; Mannion & Walker, 2016; Stephanou & Doukeridou, 2020) ในงานวิจัยของ Wigfield และคณะ (2015) ได้ระบุถึงปัจจัยของพ่อแม่ที่สำคัญ 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในเด็ก เช่น ความรู้ ทักษะคิด ความเชื่อ แรงจูงใจ พฤติกรรม

ความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจัยของพ่อแม่ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) สถานภาพและพื้นฐานทางครอบครัว เช่น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม รายได้ของครอบครัว การศึกษาและอาชีพของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู เป็นต้น 2) พฤติกรรมเฉพาะตัวพ่อแม่ที่มีต่อความสำเร็จของเด็ก (parent-specific behaviors) เช่น การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก การจัดหาสื่อการเรียนรู้ การสื่อสารและมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน การสอนและให้คำแนะนำในการเรียนรู้ เป็นต้น 3) ความเชื่อของพ่อแม่และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ (parents general beliefs and behaviors) เช่น ความเชื่อและวิธีการเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือแบบประชาธิปไตย การให้คุณค่ากับการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เป็นต้น 4) ความเชื่อและการรับรู้ในตัวเด็ก (parents' child-specific beliefs) คือ การรับรู้ความสามารถของเด็ก การรับรู้ความสนใจของเด็ก การคาดหวังความสำเร็จในตัวเด็ก เป็นต้น (Wigfield, Eccles, Fredricks, Simpkins, Roeser, & Schiefele, 2015)

นอกเหนือจากปัจจัยของพ่อแม่ทั้ง 4 ด้าน ยังประกอบไปด้วยปัจจัยของตัวเด็กที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเด็ก เช่น คุณลักษณะของเด็ก เพศ ลำดับความเป็นพี่น้อง ความถนัด เป็นต้น อีกทั้งยังมีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเด็ก เช่น การจำกัดกรอบความคิดของเด็ก การทำตามกระแสสังคม การคล้อยตามความเชื่อของผู้อาวุโส ในสังคมไทย มีคำกล่าวที่ว่า “ผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อน” หมายถึง ผู้ที่เกิดก่อนย่อมมีประสบการณ์มากกว่าเด็กหรือผู้ที่เกิดทีหลัง สะท้อนให้เห็นการคล้อยตามความเชื่อของผู้ที่เกิดก่อน นอกจากนั้น การศึกษายังพบว่า เด็กเอเชียมีแนวโน้มที่จะยึดติดกับการปฏิบัติตามความคาดหวังของพ่อแม่ (Butler, 2015) เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่า เป็นผลจากความคาดหวังของพ่อแม่ที่ให้ความสำคัญด้านการศึกษาและมีมุมมองว่าการศึกษาคือโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดีในอนาคตของเด็ก (Zou, Anderson, & Tsey, 2013)

การอ่าน

การอ่านเป็นพื้นฐานของชีวิต (Esquith, 2007; Vasylenko, 2017) การอ่านทำให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ งานวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างเชี่ยวชาญในเด็ก ส่งผลต่อความสำเร็จทางวิชาการ (Logan et al., 2011; Stephanou & Doukeridou, 2020) การอ่านทำให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีคุณภาพ (Thaireform, 2017) การอ่านเชื่อมโยงกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ ผู้อ่านที่มีแรงจูงใจสูง

จะสร้างโอกาสในการเรียนรู้ สามารถกำหนดเป้าหมายของตนเองได้ (Horbec, 2012) งานวิจัยยังพบอีกว่า การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จด้านการเรียน และความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (Esquith, 2007; Horbec, 2012; Vasylenko, 2017; Zimmerman, 2012) เพราะการอ่านช่วยเพิ่มความรู้ ทำให้ทันโลกทันเหตุการณ์ ทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดที่เปิดกว้าง สามารถอภิปรายเรื่องสำคัญต่าง ๆ กับผู้อื่นได้ ความรักการอ่านจึงเป็นพื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง และด้วยเหตุนี้การทำให้เด็กเกิดความรักการอ่าน จึงถือว่ามีคุณค่าที่พ่อแม่ควรพยายามและมีบทบาทส่งเสริมให้เด็กเกิดความรักการอ่าน เพราะไม่ใช่ว่าเด็กทุกคนจะพัฒนาความรักการอ่านขึ้นมาได้เอง (Esquith, 2007) การโน้มน้าวให้เด็กปฐมวัยเห็นความสำคัญของการอ่านอาจเป็นเรื่องยาก งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจมีความสำคัญในการโน้มน้าวให้เด็กรักการอ่าน และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านและความสนใจในการอ่าน (Logan et al., 2011)

แรงจูงใจ

แรงจูงใจ คือ การอุทิศเวลาและกำลังของบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่พอใจ (Ambrose et al., 2010: 68) การที่คน ๆ หนึ่งมีแรงจูงใจ จึงหมายความว่าบุคคลนั้นจะมีความพยายาม ความคงทนของพฤติกรรม เพื่อทำงานบางอย่างให้สำเร็จ ในขณะที่คนที่ไม่มีแรงจูงใจ จะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิกการกระทำก่อนจะบรรลุเป้าหมาย แรงจูงใจจึงสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำ พฤติกรรม ความเอาใจใส่ ความมุ่งมั่นพยายาม การเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนา

จากนิยามดังกล่าว การที่จะให้พ่อแม่มีบทบาทและส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กผ่านพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ในเด็กตามที่ตนต้องการ เช่น ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียน ความสำเร็จทางด้านกีฬา ภาษาดนตรี หรือด้านอื่น ๆ เป็นต้น จำเป็นต้องมีแรงจูงใจเป็นพลังขับเคลื่อน สำหรับบทความนี้ ผลลัพธ์ในเด็กที่นำมาศึกษา คือ ความรักการอ่านในเด็ก เนื่องจากการอ่านเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น พ่อแม่ที่มีแรงจูงใจจะมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านอย่างมีทิศทาง มีพฤติกรรมที่ต่อเนื่องด้วยความมุ่งมั่นและมีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ นั่นคือ บุตรหลานมีความรักการอ่าน ซึ่งอาจประเมินผลลัพธ์ที่ต้องการได้จาก

ประสิทธิภาพการอ่านต่ำ ส่งผลให้นักอ่านกลุ่มนี้ มีทักษะความเข้าใจในการอ่านดีขึ้น (Logan et al., 2011) การเพิ่มแรงจูงใจในการอ่านด้วยการให้นักอ่านเด็กได้อ่านหนังสือที่สอดคล้องกับระดับการอ่านและความสนใจของตนเอง จะทำให้เด็กกระตือรือร้น อยากอ่านหลาย ๆ ครั้ง และค่อย ๆ เข้าใจสิ่งที่อ่านได้มากขึ้น (Esquith, 2007)

พ่อแม่จึงมีบทบาทสำคัญที่จะยกระดับแรงจูงใจในการอ่านของเด็กให้เพิ่มขึ้นด้วยการมีส่วนร่วมในการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก อย่างไรก็ตาม ความคงทน คุณภาพและความต่อเนื่องของพฤติกรรมพ่อแม่ในการมีส่วนร่วมกิจกรรมการอ่านกับเด็กเป็นผลมาจากแรงจูงใจของพ่อแม่ ซึ่งแรงจูงใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเพราะอิทธิพลจากตัวแปรภายในและภายนอกของบุคคล (Wigfield et al., 2015) ตัวแปรภายในของพ่อแม่ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น ความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ความต้องการ ความปรารถนา ความคาดหวัง หรือลักษณะส่วนบุคคล ตัวแปรภายนอกของพ่อแม่ หมายถึง สภาพแวดล้อม เช่น สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สำหรับบทความนี้จะขอเสนอมุมมองทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่า ที่มีผลต่อแรงจูงใจของพ่อแม่ เพราะการสร้างความรักการอ่านในเด็ก แรงจูงใจของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของพ่อแม่และมุมมองการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ ทำให้บทบาทพฤติกรรม วิธีการ และความพยายามของพ่อแม่ในการสร้างความรักการอ่านในเด็กแตกต่างกัน

ทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่า (expectancy-value theory)

ทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่า ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ความคาดหวังความสำเร็จ และการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ (Eccles & Wigfield, 2002) ปัจจัยทั้งสองนี้ส่งผลต่อแรงจูงใจที่จะขับเคลื่อนให้ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง การลงมือทำอาจไม่เกิดขึ้นหากไม่มีความคาดหวังความสำเร็จหรือการให้คุณค่าในงานที่ทำ

ความคาดหวังความสำเร็จ (expectancy of success)

ความคาดหวังความสำเร็จ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหนึ่งมั่นใจในความสามารถว่าจะทำให้งานสำเร็จได้ ความคาดหวังความสำเร็จจึงเกี่ยวข้องกับความเชื่อว่าจะทำงานนั้นได้และคาดหวังความสำเร็จในผลลัพธ์ของงาน กล่าวคือ หากพ่อแม่เชื่อว่าตนเองสามารถทำให้เด็กรักการอ่านได้ด้วยการใช้เวลาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านกับเด็กในรูปแบบต่าง ๆ

พ่อแม่จะลงมือทำและจะคาดหวังความสำเร็จ คือการได้เห็นบุตรหลานรักการอ่าน สามารถทำกับการอ่านได้เองโดยไม่อยู่ในสภาพที่ถูกบังคับให้อ่าน

ความคาดหวังเป็นแรงจูงใจและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการกระทำและพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย ความคาดหวังในระดับสูงส่งผลให้เกิดความเพียรพยายามในการทำมากขึ้น (Eccles & Wigfield, 2002; Zou et al., 2013; Stephanou & Doukeridou, 2020) แต่สิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นอาจไม่ตรงกันเสมอไป หากสิ่งที่เกิดขึ้นหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแตกต่างไปจากสิ่งที่คาดหวังมาก ก็อาจทำให้ผู้ปฏิบัติท้อแท้ ไม่มีความสุข ไม่พอใจ ไม่อยากทำต่อไป และบั่นทอนแรงจูงใจ หากสิ่งที่เกิดขึ้นใกล้เคียงกับสิ่งที่คาดหวังและเห็นเส้นทางความสำเร็จ ย่อมก่อให้เกิดเป็นแรงหนุนเสริมที่สำคัญต่อแรงจูงใจและต่อการทำพฤติกรรมต่อเนื่อง

การศึกษาจำนวนมากให้ความสนใจเรื่องความคาดหวังของพ่อแม่และผู้ปกครองที่มีต่อความสำเร็จในเด็กซึ่งสัมพันธ์กับพฤติกรรมของพ่อแม่ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความมุ่งมั่นในการมีส่วนร่วมของพ่อแม่มักจะมาพร้อมกับความคาดหวังในความสำเร็จในเด็ก (Eccles & Wigfield, 2002; Yang, Lawrence, & Grover, 2023) ความคาดหวังในระดับสูงของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมการรู้หนังสือในบ้านที่มากขึ้น เช่น จัดเตรียมหนังสือเด็ก สื่อการเรียนรู้ ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ การอ่านหนังสือร่วมกัน การเล่าเรื่อง การฟังเพลง การสนทนา และการเล่น (Yang et al., 2023) ความคาดหวังของพ่อแม่ ส่งผลให้พ่อแม่มีอิทธิพลต่อทางเลือกในการศึกษา เส้นทางการศึกษา และกำหนดวิธีการเรียนรู้ของเด็ก (Yamamoto & Holloway, 2010; Chen & Liu, 2019) ความคาดหวังของพ่อแม่ส่งผลต่อมุมมองด้านความสามารถของเด็ก (Wigfield et al., 2015; Stephanou & Doukeridou, 2020) เป็นผลให้การอุทิศเวลาของพ่อแม่และวิธีการที่พ่อแม่จะสร้างแรงจูงใจให้กับเด็ก รวมถึงวิธีการให้คำแนะนำหรือการควบคุมพฤติกรรมเด็กจึงแตกต่างกัน

ความคาดหวังของพ่อแม่และผู้ปกครองต่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็กส่งผลโดยตรงต่อเด็ก เช่น ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก (Chen & Liu, 2019) ความคาดหวังที่สูงของพ่อแม่เป็นตัวกำหนดความคาดหวังของเด็ก (Yamamoto & Holloway, 2010) และเป็นตัวกำหนดความเชื่อของเด็กเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนและระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน (Abaszadeh, Amani, & Rahimi, 2022) วิธีปฏิบัติที่มาจากความคาดหวัง

ที่สูงเกินความเหมาะสม อาจทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเชิงลบต่อต้าน หรือกระทบความเชื่อมั่นของเด็กเองเกี่ยวกับความสามารถของตนที่จะทำให้สำเร็จ (Abaszadeh et al., 2022) ความคาดหวังความสำเร็จในตัวเด็กจึงมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในตัวเด็กและการสร้างแรงจูงใจในตัว (Lerkkanen & Pakarinen, 2019; Rowe & Leech, 2019; Justice, Purtell, Bleses, & Cho, 2020)

การให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ (task value)

การให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลว่าทำไมจึงทำงานนั้น ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ เป็นสิ่งที่จูงใจให้ลงมือปฏิบัติและพยายามนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ ความพยายามและความสำเร็จจึงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ (Abaszadeh et al., 2022)

องค์ประกอบการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ มี 4 องค์ประกอบคือ 1) คุณค่าในความสำเร็จ (attainment value) คือ ความสำคัญของการทำผลงานนั้นให้ได้ดี 2) คุณค่าภายใน (intrinsic value) ได้แก่ ความพึงพอใจ ความสุข ความสนุก ความสนใจในการทำงานนั้น ซึ่งเชื่อมโยงกับแรงจูงใจจากภายในและมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามมากขึ้น ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงบวก 3) คุณประโยชน์ (utility value) คือ การรับรู้ถึงประโยชน์ของผลลัพธ์ที่กระทำเพื่อโอกาสในปัจจุบันและอนาคต และ 4) ความคุ้มค่า (cost) คือ เวลาและพลังงานที่ใช้งาน หรือผลกระทบทางอารมณ์เชิงลบ เช่น ความวิตกกังวล (Jacobs & Eccles, 2000; Wigfield & Eccles, 2000)

การให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ เป็นการประเมินว่างานหรือกิจกรรมนั้นควรค่าแก่การลงมือปฏิบัติเพียงใด (Wigfield & Eccles, 2000) ผลลัพธ์ที่ต้องการมีความสำคัญ นำพึงพอใจ มีประโยชน์มากน้อยเพียงใดที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง และมีความคุ้มค่าที่จะกระทำหรือไม่ คุณค่าในความสำเร็จ คุณค่าภายใน และคุณประโยชน์ ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ เป็นองค์ประกอบเชิงบวกที่มีความคล้ายคลึงกัน (Jacobs & Eccles, 2000) แต่อาจจะมียระดับไม่เท่ากันตามแต่บริบทของกิจกรรม ส่วนความคุ้มค่าเป็นองค์ประกอบเชิงลบ การรับรู้ความคุ้มค่าส่งผลต่อการตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ โดยพิจารณาจากความยาก ความพยายามที่ต้องใช้ในการทำกิจกรรมให้สำเร็จ การสูญเสียโอกาสเวลาหรือทรัพยากรที่อาจใช้ในกิจกรรมอื่น ความผิดพลาดและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (Eccles & Wigfield, 2002) การให้คุณค่าและความคุ้มค่าจึงเป็นตัวแปรที่คาดการณ์การเลือกทำหรือไม่เลือกทำ

การที่พ่อแม่มีมุมมองการให้คุณค่าเชิงบวกต่อความรักการอ่านในเด็ก คือ การรับรู้ว่าการกิจกรรมสร้างเสริมความรักการอ่านมีคุณค่าเพียงพอที่จะเลือกกระทำในสิ่งที่จะทำให้เด็กเกิดความรักการอ่าน ซึ่งจะส่งผลต่อโอกาสความสำเร็จด้านอื่น ๆ ของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต มุมมองเชิงลบต่อการสร้างความรักการอ่านในเด็ก อาจเกิดขึ้นเมื่อพ่อแม่พิจารณาถึงความคุ้มค่าของเงินและเวลาที่ต้องมีส่วนร่วมความเหนื่อยในภารกิจดังกล่าวเป็นผลให้แรงจูงใจของพ่อแม่ที่จะขับเคลื่อนพฤติกรรมการทำกิจกรรมสร้างเสริมความรักการอ่านลดลง ผลการศึกษาพบว่า การที่พ่อแม่ให้คุณค่าการอ่านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้าใจในการอ่านของเด็กที่เพิ่มขึ้นและทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Tonks, Magliano, Schwartz, & Kopatich, 2021) รวมถึงผลสัมฤทธิ์ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น และหนทางสู่ความก้าวหน้าหรือความสำเร็จของเด็ก

บทบาทของพ่อแม่เพื่อสร้างความรักการอ่านในเด็กเล็ก

การอ่านเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ การวิจัยนับแต่อดีตแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านของลูกนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ในเด็กมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเด็กได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากผู้ปกครองอย่างเหมาะสมตั้งแต่ปฐมวัย (Becher, 1984; Sonnenschein, Brody, & Munsterman, 1996; Sénéchal & LeFevre, 2002, 2014; Baker, 2003; Vasylenko, 2017; Stephanou & Doukeridou, 2020) เด็กที่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมการอ่านในครอบครัว จะมีมุมมองเชิงบวกเกี่ยวกับการอ่าน สามารถกำกับการอ่านด้วยตนเองในยามว่างได้มากกว่า และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านที่สูงขึ้น (Baker, 2003: 90)

จากบทความเรื่องบทบาทพ่อแม่ในการพัฒนาทักษะการอ่านให้แก่เด็ก (Vasylenko, 2017) ได้เสนอวิธีต่าง ๆ มากมายที่ผู้ปกครองสามารถช่วยส่งเสริมบุตรหลานด้านการอ่าน ได้แก่ การใช้เวลาอ่านหนังสือร่วมกันกับเด็กเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง การสร้างสภาพแวดล้อมในครอบครัวด้วยสื่อการอ่านในรูปแบบที่หลากหลาย การส่งเสริมกิจกรรมการอ่านที่หลากหลายที่สามารถพบเจอจากนอกบ้าน เช่น เมนูอาหาร บ้ายร้านค้า บ้ายสถานที่ เป็นต้น การให้โอกาสเด็กรับสื่อการอ่านใหม่ ๆ จากแหล่งอื่นนอกบ้าน เช่น ห้องสมุด

การติดตามความก้าวหน้าการอ่านของเด็กจากโรงเรียน การมองหาปัญหาการอ่านเพื่อหาวิธีแก้ไข เช่น ความสามารถ ออกเสียงคำ

บทบาทพ่อแม่ในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ภายในครอบครัว อาจแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การสนับสนุน ด้วยเงินและสิ่งของ 2) การสนับสนุนด้วยการมีส่วนร่วมและสร้างความผูกพัน 3) การสนับสนุนโอกาสทางสังคม (Li, 2007) การสนับสนุนด้วยเงิน คือ การจัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เป็นต้น การมีส่วนร่วมและสร้างความผูกพัน คือ การที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้เวลาร่วมกับเด็กอย่างมีคุณภาพ เช่น การเล่นนิทาน จะช่วยเพิ่มจำนวนคำศัพท์ใหม่ ๆ และจินตนาการ (Khamsuk & Whanchit, 2021) การพูดคุย ชักถามเรื่องราวที่ได้อ่านช่วยกระตุ้นการสร้างบทสนทนา (Petchprasert, 2014) การตั้งคำถามคำตอบช่วยเพิ่มทักษะ การคิด (Sénéchal & LeFevre, 2002, 2014; Petchprasert, 2014; Khamsuk & Whanchit, 2021) หรือบทบาทเป็นผู้สอนผ่านกิจกรรมประจำวัน (Nomnian & Thawornpat, 2015) ส่วนการสร้างโอกาสทางสังคม คือ การให้โอกาสแก่เด็ก ได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในสังคม เช่น การพาไปห้องสมุด ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยผู้ที่ชื่นชอบการอ่าน และมีสื่อการอ่านหลากหลายให้เด็กได้เลือกตามความสนใจ แต่การจะทำให้เด็กเกิดความรักการอ่านมากขึ้น ผู้ใหญ่ควรมีส่วนร่วมในการอ่านด้วยการชี้แนะ มากกว่าเพียงแค่การพาเด็ก ไปสถานที่เหล่านั้น (Esquith, 2007) งานวิจัยยังพบว่าการมีส่วนร่วมและสร้างความผูกพัน คือ การมีปฏิสัมพันธ์ กับเด็กที่ต้องอุทิศทั้งเวลา ความตั้งใจและการลงมือทำ (Goodall & Montgomery, 2014) ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการเพิ่มแรงจูงใจ ภายในให้แก่เด็ก และถือเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จ ในการอ่านและการเรียนรู้ของเด็ก (Li, 2007; Horbec, 2012) การขาดสื่อการเรียนรู้หลากหลายในครอบครัวสามารถทดแทน ได้โดยการสร้างโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในสังคม แต่ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและความสามารถในการมีส่วนร่วมกิจกรรมการอ่านอย่างเป็นประจำเป็นเรื่องที่พ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูต้องลงมือกระทำเองไม่มีสิ่งใดสามารถทดแทนได้ อย่างไรก็ตาม บทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ที่แตกต่างกันของแต่ละครอบครัว เป็นผลส่วนหนึ่งมาจาก ความแตกต่างกันทางด้านสถานภาพและพื้นฐานทางครอบครัว ความเชื่อ ความคาดหวัง และภารกิจของพ่อแม่ ซึ่งส่งผลต่อ วิธีการเลี้ยงดู และไม่มีเวลาที่จะมีส่วนร่วม (Wigfield et al.,

2015) การศึกษาพบว่า พื้นฐานการศึกษาและระดับรายได้ของ พ่อแม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพและเวลาที่พ่อแม่จะมีกิจกรรม การอ่านร่วมกับเด็ก (Baker, 2003: 89; Li, 2007; Butler, 2015; Rowe & Leech, 2019; Justice et al., 2020) ครอบครัวที่มีพื้นฐานการศึกษาและระดับรายได้ที่ดี สามารถ จัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในบ้าน และเข้าถึง โอกาสทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ของลูกได้มากกว่า (Butler, 2015) ผู้ปกครองที่มีรายได้ปานกลางมักมีมุมมองว่าการอ่าน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สามารถสร้างความเพลิดเพลิน ในขณะที่ ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำมีมุมมองว่าการอ่านเป็นทักษะที่ต้อง ปลูกฝังอย่างจริงจัง โดยเน้นการฝึกฝนมากกว่าการสร้าง ความเพลิดเพลิน (Baker, 2003) การศึกษาครอบครัวที่มี ฐานะต่ำเป็นของตนเองและพ่อแม่ในกลุ่มตัวอย่างไม่มีเวลา เพียงพอกับการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ภาษาของเด็ก พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้ดีกว่าจะซื้อสื่อการเรียนภาษาหลากหลาย ให้เด็กเรียนรู้เอง ในขณะที่ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าจะมี สื่อการเรียนภาษาที่จำกัด แต่เด็กจะได้โอกาสเรียนรู้ภาษา จากลูกค้าในร้าน ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ (Li, 2007)

วัฒนธรรมและสถานภาพทางเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมและความคาดหวังของ ผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัย (Aibao, Xiaofeng, & Hajime, 2007) การจัดให้มีการอบรมพ่อแม่เพื่อส่งเสริมกิจกรรม การอ่านในเด็ก จะทำให้พ่อแม่เห็นความสำคัญ เข้าใจบทบาท และวิธีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านที่พ่อแม่ทุกคน สามารถทำได้ และสามารถบรรเทาผลกระทบด้านลบบางอย่าง ในอนาคตของเด็กและครอบครัวที่ด้อยโอกาสทางสังคม (Mannion & Walker, 2016) เช่น โครงการครอบครัว ในฐานะครูคนแรก (Families as First Teachers) เป็น โครงการในกลุ่มครอบครัวชุมชนอะบอริจินในรัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย โดยใช้ชุดการสอนเด็กปฐมวัยและ สร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กผ่านสื่อการอ่าน ซึ่งเหมาะ สำหรับเด็กทุกวัยตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยก่อนเข้าเรียน ทำให้ เด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กด้อยโอกาส และครอบครัวที่ขาดแคลน ทุนทรัพย์เกิดผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่าน แนวคิดพื้นฐานคือ การอ่านเชิงสนทนา (conversational reading) กลยุทธ์ของ ปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการอ่านเชิงสนทนา คือ 3S : See, Show, Say ผ่านการพูดคุยเรื่องราวแทนการอ่านข้อความเป็นคำ ๆ

See คือ การสอนคำใหม่ ๆ ผ่านสิ่งที่เห็น Show คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้ฟังด้วยการทำให้ดู Say คือ การสร้างบทสนทนาและคำถามให้เด็กตอบ กิจกรรมนี้พ่อแม่ทุกคนสามารถทำได้ และทำได้ในทุกสถานที่ ทุกเวลา กับเด็กทุกช่วงอายุ และสามารถใช้อุปกรณ์การอ่านได้ทุกรูปแบบ วิธีนี้จะช่วยกระตุ้นความอยากรู้หรือเพิ่มความสนใจตามธรรมชาติของเด็กในโลกรอบตัว ทำให้กิจกรรมการอ่านเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับเด็กมากยิ่งขึ้น (Sparling, Ramey, & Tayler, 2015; Mannion & Walker, 2016)

บทบาทของพ่อแม่เพื่อสร้างความรักการอ่านในเด็กเล็กสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของพ่อแม่ในการสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่เด็ก การสร้างแรงจูงใจความรักการอ่านในเด็กเล็ก ไม่ใช่เป็นการเร่งรัดให้เด็กอ่านออกเขียนได้ แต่เป็นการสร้างให้เด็กอยากอ่าน สงสัยใคร่อยากรู้ และสามารถพัฒนาเป็นความสามารถกำกับการอ่านได้ด้วยตนเองอย่างอิสระและไม่มีใครบังคับ (Sénéchal & LeFevre, 2002, 2014; Silinskas, et al., 2020) ความรักการอ่านควรจะทำให้ความสำคัญกับความรื่นรมย์ ความหลงใหล หรือความตื่นเต้นเร้าใจเมื่อได้อ่านในสิ่งที่ตนเองสนใจและใคร่อยากรู้ (Esquith, 2007)

การกระทำของบุคคลหนึ่งเป็นผลมาจากการมีแรงจูงใจหรือเหตุผลบางประการ เช่นเดียวกับกับการที่เด็กคนหนึ่งเลือกอ่านหรือเลือกหลีกเลี่ยงการอ่าน เหตุผลที่สำคัญที่สุดสำหรับการอ่านและอยู่กับหนังสือได้นาน คือ ความรู้สึกเพลิดเพลิน มีความสุขและสนุกกับหนังสือเล่มนั้น เหตุผลนี้คือความสนใจหรือแรงจูงใจภายใน ซึ่งหมายถึงการทำบางสิ่งเพื่อตนเอง และแรงจูงใจนี้เกิดมาจากภายในตัวเด็ก (Ryan & Deci, 2000) แรงจูงใจในการรักการอ่านของเด็กมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองของเด็กต่อกิจกรรมการอ่าน (Guthrie & Coddington, 2009) เด็กที่อ่านตามความสนใจของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีแนวโน้มที่จะมีความสามารถและประสบความสำเร็จในการอ่านสูง (Wigfield & Guthrie, 1997) งานวิจัยระบุว่า เด็กที่มีแรงจูงใจในการอ่านในระดับสูงจะใช้เวลาในการอ่านมากกว่าเด็กที่มีแรงจูงใจในการอ่านในระดับต่ำถึง 300% แรงจูงใจภายในมีความเกี่ยวข้องมากที่สุดกับการที่เด็กจะเลือกอ่านหนังสือได้บ่อยครั้งและหลากหลายตามความสนใจของตนเอง (Wigfield & Guthrie, 1997) กิจกรรมการอ่านที่ทำอย่างสม่ำเสมอตามกฎเกณฑ์ในครอบครัว หรือตามที่เด็กได้รับมอบหมายให้ทำ โดยไม่คำนึงถึงความสนใจหรือความชอบของเด็ก มีโอกาสที่เด็กจะสนใจการอ่านน้อยลง และเมื่อเวลาผ่านไป การอ่านจะถูกมองว่า

เป็นงานที่น่าเบื่อและมักจะหลีกเลี่ยงการอ่าน (Baker, 2003)

แรงจูงใจในการอ่านจึงมีความสำคัญ แต่อ่านอย่างเดียวยังไม่พอ การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เด็กรักการอ่าน ควรให้ความสำคัญกับความสนใจของเด็ก หนังสือและสื่อเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เด็กสนใจจะกระตุ้นการอ่านของเด็ก (Baker, 2003) และควรต้องสอดคล้องกับระดับการอ่านของเด็ก (Esquith, 2007) การสร้างความเชื่อมโยงกับสิ่งที่อ่านช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจภายใน งานวิจัยพบว่า หากพ่อแม่และผู้ปกครองสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เด็กอ่านกับประสบการณ์ชีวิตจริงด้วยการสนทนาหรือให้ออกาสเด็กได้รับประสบการณ์ตรง จะช่วยให้เด็กได้รับความรู้ มีความคิดและความเข้าใจที่มากขึ้นจากการอ่าน (Guthrie, McRae, & Klaua, 2007) จากประสบการณ์จริงของครูเรฟ (Rafe Esquith) การสร้างความเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านกับสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก จะทำให้เด็กค่อย ๆ เข้าใจเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (Esquith, 2007) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับเด็ก การให้อิสระในการเลือกตามความสนใจตามพัฒนาการและการสร้างความเชื่อมโยงกับตัวเด็กช่วยทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายในในการอ่านเพิ่มมากขึ้น (Ryan & Deci, 2000)

บทสรุป

แรงจูงใจของพ่อแม่เพื่อสร้างเสริมความรักการอ่านในเด็กเล็กสะท้อนให้เห็นถึงความพยายาม ความคงทนของพฤติกรรม และความต่อเนื่องในการจัดสรรเวลาของพ่อแม่ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านของเด็กผ่านพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ปรารถนาคือ การทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการอ่านและสามารถกำกับการอ่านได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องถูกบังคับ เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของเด็ก บทความนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าความคาดหวังของพ่อแม่ และมุมมองของพ่อแม่กับการให้คุณค่าในสิ่งที่ทำ ส่งผลต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมของพ่อแม่ให้กำหนดวิธีปฏิบัติ ความคาดหวังในระดับสูงส่งผลให้เกิดความพยายามในการทำมากขึ้น หรือหากสิ่งที่พ่อแม่คาดหวังใกล้เคียงกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในเด็ก ย่อมเป็นแรงหนุนเสริมที่พ่อแม่จะทำพฤติกรรมนั้นต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม วิธีปฏิบัติที่มาจากความคาดหวังที่สูงเกินความเหมาะสมอาจทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงลบหรือต่อต้าน ส่วนการให้คุณค่าและความคุ้มค่าเป็นตัวแปรที่คาดการณ์การเลือกหรือไม่เลือกปฏิบัติพฤติกรรม มุมมองของพ่อแม่กับการให้คุณค่าเชิงบวกเรื่องการอ่านทำให้พ่อแม่เลือกที่จะส่งเสริมให้ลูกรักการอ่าน มุมมองของพ่อแม่กับความยากของงานและการต้องใช้

ความพยายามส่งผลให้พ่อแม่เลือกที่ไม่อยากมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สำหรับบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในกิจกรรมการอ่านของเด็กมีมากมายหลากหลายวิธี ซึ่งการมีส่วนร่วมของเด็กเป็นประจําอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและสร้างความผูกพัน จึงเป็นบทบาทที่สำคัญของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูต้องลงมือกระทำเอง ไม่มีสิ่งใดสามารถทดแทนได้ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างกันทางพื้นฐานครอบครัว การศึกษา รายได้และภารกิจของพ่อแม่เป็นอีกปัจจัยที่กระทบต่อแรงจูงใจของพ่อแม่ในการส่งเสริมความรักการอ่านในเด็กและสะท้อนให้เห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่แตกต่างกัน พ่อแม่ควรได้รับโอกาสและทำความเข้าใจว่า พ่อแม่สร้างแรงจูงใจในการอ่านให้กับเด็ก ๆ ได้ ซึ่งไม่ใช่วิธีเร่งรัดให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ไม่ใช่การฝึกรับอ่านอย่างเดี๋ยว แต่เป็นสร้างแรงจูงใจภายในด้วยการกระตุ้นให้เด็กอยากอ่าน สงสัยใคร่อยากรู้ เกิดความสนุกสนาน ความสนใจ ความพอใจ และการเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านกับสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก จนทำให้เด็กเกิดความหลงใหล และสามารถพัฒนาเป็นความสามารถกับการอ่านได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในระดับครอบครัวและผู้ปกครอง

1. การสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกภายในครอบครัว ปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในตัวเด็กและส่งผลให้เด็กพยายามเป็นนักอ่านที่ดี (Vasylenko, 2017) ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกของพ่อแม่ เช่น การแสดงความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมกับการอ่าน การให้ความสนใจและสนุกกับกิจกรรมที่ทำร่วมกับเด็กเล็ก เป็นต้น
2. การกำหนดความคาดหวังที่เหมาะสมกับความเป็นจริง ความคาดหวังของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อลูกอย่างมาก ความคาดหวังที่สมเหตุสมผลกับความเป็นจริงสามารถช่วยพัฒนาเด็กได้ แต่ความคาดหวังที่สูงเกินไปส่งผลให้เกิดความเครียดและแรงกดดัน เพราะความคาดหวังที่สูงอาจหมายถึงความพยายามดำเนินการควบคุมการอ่านอย่างจริงจัง เด็กอาจเกิดความเครียดจากการไม่ได้มีกิจกรรมอื่น ๆ และเกิดการต่อต้านได้
3. การคำนึงถึงคุณค่าภายใน ได้แก่ ความเพลิดเพลิน ความพอใจ ความสุข ความสนุกจากการอ่าน ซึ่งจะเชื่อมโยงกับแรงจูงใจภายในและมีแนวโน้มที่ทั้งพ่อแม่และเด็กจะใช้ความพยายามมากขึ้นส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงบวก และ

เกิดสภาพแวดล้อมที่ปราศจากความเครียด พ่อแม่จึงควรให้ความสำคัญกับการทำให้การอ่านกลายเป็น 'สารแห่งความสุข' ไปยังสมองของเด็ก

ข้อเสนอแนะในระดับชุมชน เช่น ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และครู

1. การสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกในศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ปฏิบัติการเชิงบวกและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสร้างแรงจูงใจในตัวเด็กที่เพิ่มมากขึ้น (Lerkkanen & Pakarinen, 2019) เพื่อให้เด็กเล็กเป็นนักอ่านก่อนการสร้างทักษะอ่านเขียนเป็น มีข้อเสนอแนะให้เด็กเล็กทำกิจกรรมการอ่านเชิงสนทนา มีการโต้ตอบด้วยคำพูด หรือการตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นต้น
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความรักการอ่านของเด็ก เช่น การสนับสนุนสื่อและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย การทำให้เด็กได้รู้สึกว่าการอ่านสามารถทำได้ในทุกสถานที่ทุกเวลา และกับทุกคน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเด็ก ๆ ที่ชื่นชอบการอ่าน การสร้างเสริมความรักการอ่านในเด็กในแนวทางที่ผ่อนคลาย โดยไม่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะอ่านเขียนมากเกินไปซึ่งจะบ่อนทำลายคุณภาพทางอารมณ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจและความรักการอ่านให้เด็ก

References

- Abaszadeh, H., Amani, M., & Rahimi, T. (2022). Relationship between parents' educational expectations and academic self-efficacy mediated by achievement goals, task value and parental involvement in education. *Iranian Evolutionary and Educational Psychology Journal*, 4(2): 213-227.
- Aibao, Z., Xiaofeng, M., & Hajime, A. (2007). Parental expectation of early childhood education: Comparison between China, Japan, and Korea. *Frontiers of Education in China*, 2(1): 140-147.
- Ambrose, S. A., Bridges, M. W., DiPietro, M., Lovett, M. C., & Norman, M. K. (2010). *How Learning Works: Seven Research-Based Principles for Smart Teaching*. San Francisco, CA: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Baker, L. (2003). The role of parents in motivating struggling readers, *Reading & Writing Quarterly*, 19(1): 87-106.

- Becher, R. M. (1984). **Parent Involvement: A Review of Research and Principles of Successful Practice**. Washington, DC: National Institute of Education.
- Butler, Y. G. (2015). Parental factors in children's motivation for learning English: A case in China. **Research Papers in Education**, 30(2): 164-191.
- Chen, Z., & Liu, Y. (2019). The different style of lifelong learning in China and the USA based on influencing motivations and factors. **International Journal of Educational Research**, 95: 13-25.
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. **Annual Review of Psychology**, 53: 109-132.
- Esquith, R. (2007). **Teach Like Your Hair's on Fire: The Methods and Madness Inside Room 56**. New York: Penguin Books.
- Goodall, J., & Montgomery, C. (2014). Parental involvement to parental engagement: A continuum. **Educational Review**, 66(4): 399-410.
- Gunawan, J. (2016). Understanding culture in higher education in Thailand. **Education for Health: Change in Learning and Practice**, 29(2): 160-161.
- Guthrie, J. T., & Coddington, C. S. (2009). Reading motivation. In K. R. Wentzel & D. B. Miele (Eds.), **Handbook of Motivation at School**, (pp. 517-540). New York: Routledge.
- Guthrie, J. T., McRae, A., & Klauda, S. L. (2007). Contributions of concept-oriented reading instruction to knowledge about interventions for motivations in reading. **Educational Psychologist**, 42(4): 237-250.
- Horbec, D. (2012). The link between reading and academic success. **English in Australia**, 47(2): 58-67.
- Jacobs, J. E., & Eccles, J. S. (2000). Parents, Task Values, and Real-Life Achievement-Related Choices. In C. Sansone & J. M. Harackiewicz (Eds.), **Intrinsic and Extrinsic Motivation: The Search for Optimal Motivation and Performance**, (pp. 405-439). San Diego, CA: Academic Press.
- Justice, L. M., Purtell, K. M., Bleses, D., & Cho, S. (2020). Parents' growth mindsets and home-learning activities: A cross-cultural comparison of Danish and US parents. **Frontiers in Psychology**, 11: 1365.
- Khamsuk, A., & Whanchit, W. (2021). Storytelling: An alternative home delivery of English vocabulary for preschoolers during COVID-19's lockdown in southern Thailand. **South African Journal of Childhood Education**, 11(1): a897.
- Lepper, M. R., Corpus, J. H., & Iyengar, S. S. (2005). Intrinsic and extrinsic motivational orientations in the classroom: Age differences and academic correlates. **Journal of Educational Psychology**, 97(2): 184-196.
- Lepper, M. R., Greene, D., & Nisbett, R. E. (1973). Undermining children's intrinsic interest with extrinsic reward: A test of the "overjustification" hypothesis. **Journal of Personality and Social Psychology**, 28(1): 129-137.
- Lerkkanen, M.-K., & Pakarinen, E. (2019). The Role of Parental Beliefs and Practices in Children's Motivation in a Changing World. In E. N. Gonida & M. S. Lemos (Eds.), **Motivation in Education at a Time of Global Change: Theory, Research, and Implications for Practice**, (pp. 151-167). Bingley, UK: Emerald Publishing.
- Li, G. (2007). Home environment and second-language acquisition: The importance of family capital. **British Journal of Sociology of Education**, 28(3): 285-299.
- Logan, S., Medford, E., & Hughes, N. (2011). The importance of intrinsic motivation for high and low ability readers' reading comprehension performance. **Learning and Individual Differences**, 21(1): 124-128.
- Mannion, K., & Walker, B. (2016). Families as first teachers and the abecedarian approach Australia. **Every Child**, 22(3): 10-11.
- Nomnian, S., & Thawompat, M. (2015). Family engagement on the promotion of Thai learners' English

- language learning in public secondary schools in Bangkok. **Language Education and Acquisition Research Network (LEARN) Journal**, 8(2): 43-58.
- Petchprasert, A. (2014). The influence of parents' backgrounds, beliefs about English learning, and a dialogic reading program on Thai kindergarteners' English lexical development. **English Language Teaching**, 7(3): 50-62.
- Rowe, M. L., & Leech, K. A. (2019). A parent intervention with a growth mindset approach improves children's early gesture and vocabulary development. **Developmental Science**, 22(4): e12792.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. **Contemporary Educational Psychology**, 25(1): 54-67.
- Sénéchal, M., & LeFevre, J.-A. (2002). Parental involvement in the development of children's reading skill: A five-year longitudinal study. **Child Development**, 73(2): 445-460.
- Sénéchal, M., & LeFevre, J.-A. (2014). Continuity and change in the home literacy environment as predictors of growth in vocabulary and reading. **Child Development**, 85(4): 1552-1568.
- Silinskas, G., Sénéchal, M., Torppa, M., & Lerkkanen, M.-K. (2020). Home literacy activities and children's reading skills, independent reading, and interest in literacy activities from kindergarten to grade 2. **Frontiers in Psychology**, 11: 1508.
- Sonnenschein, S., Brody, G., & Munsterman, K. (1996). The Influence of Family Beliefs and Practices on Children's Early Reading Development. In L. Baker, P. Afflerbach, & D. Reinking (Eds.), **Developing Engaged Readers in School and Home Communities**, (pp. 3-20). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Soratana, N., Ratana-Ubol, A., & Kimpee, P. (2021). A process of lifelong learning in Thai family culture. **Kasetsart Journal of Social Sciences**, 42(3): 509-514.
- Sparling, J., Ramey, C. T., & Tayler, C. (2015). **Conversational Reading: Children are Active in Conversational Reading** [Unpublished manuscript]. Melbourne Graduate School of Education, The University of Melbourne.
- Stephanou, G., & Doukeridou, M. (2020). Parental competence beliefs and attributions for achievement in kindergarten: Effects on parent expectations. **International Journal of Social Science Research**, 8(2): 199-224.
- Thaireform. (2017). **Master Plan to Promote Reading Culture to a Learning Society (แผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้)**. Isranews Agency. [Online]. Retrieved October 1, 2020 from <https://www.isranews.org/thaireform/thaireform-data/item/53384-reading-53384.html>
- Tonks, S. M., Magliano, J. P., Schwartz, J., & Kopatich, R. D. (2021). How situational competence beliefs and task value relate to inference strategies and comprehension during reading. **Learning and Individual Differences**, 90: 102036.
- Vasylenko, O. V. (2017). The parents' role in helping children to develop reading skills. **Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce**, 12(4(46)): 71-80.
- Wang, J. H.-Y., & Guthrie, J. T. (2004). Modeling the effects of intrinsic motivation, extrinsic motivation, amount of reading, and past reading achievement on text comprehension between U.S. and Chinese students. **Reading Research Quarterly**, 39(2): 162-186.
- Wigfield A., & Eccles J. S. (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation. **Contemporary Educational Psychology**, 25(1): 68-81.
- Wigfield, A., Eccles, J. S., Fredricks, J. A., Simpkins, S., Roeser, R. W., & Schiefele, U. (2015). Development of Achievement Motivation and Engagement. In M. E. Lamb & R. M. Lerner (Eds.), **Handbook of Child Psychology and Developmental Science, Volume 3: Socioemotional Processes** (7th ed.), (pp. 657-700). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

- Wigfield, A., & Guthrie, J. T. (1997). Relations of children's motivation for reading to the amount and breadth or their reading. **Journal of Educational Psychology**, 89(3): 420-432.
- Yamamoto, Y., & Holloway, S. D. (2010). Parental expectations and children's academic performance in sociocultural context. **Educational Psychology Review**, 22(3): 189-214.
- Yang, J., Lawrence, J. F., & Grøver, V. (2023). Parental expectations and home literacy environment: A questionnaire study of Chinese-Norwegian dual language learners. **Journal of Research in Childhood Education**, 37(1): 159-173.
- Zimmerman, A. (2012). **Reading-The Hidden Success Factor**. [Online]. Retrieved October 1, 2020 from <https://whiteshillsc.eq.edu.au/Supportandresources/Formsanddocuments/Documents/Primary%20reading%20strategies/Reading-the-hidden-success-factor-by-Dr-Zimmerman.pdf>
- Zou, W., Anderson, N., & Tsey, K. (2013). Middle-class Chinese parental expectations for their children's education. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, 106: 1840-1849.